

DE ROSDOEK

heemkundige studiekring
DE ACHT ZALIGHEDEN

D E R O S D O E K

aflevering 18,
mei 1980

Redactie : Th. van der Aalst, Ganzestraat 17, Hapert
H. Huijbers, Weverstraat 10, Steensel
J.J.A. Smetsers, Pottebakker 4, Veldhoven
T. van der Veen, Bospoort 11, Eersel

Administratie : C.H.M. Witmer, Nijverheidslaan 16, Veldhoven

Verzorging : L. Vermeulen, Blokstraat 15, Bergeyk

HET REGLEMENT VAN DE GILDE VAN STEENSEL

Uittreksel uit het register van Resolutiën der Staten-
Generaal van het jaar 1772, d.d. 15 juli 1772

Mercurii den 15 July
1772

P R A E S I D E,

Den Heere d'Ablaing-Giessenburg.

P R A E S E N T I B U S,

De Heeren van Randwyck, Vander Does van Noordwyck, On-
derwater, Pauw, Hubrechts, Hop, Quarles, Raadpensionaris
Steyn.

Cau, van Brakell, met een extraordinaris Gedeputeerde uit
de Provincie van Zeeland.

Een extraordinaris Gedeputeerde uit de Provincie Utrecht.
Bergsma, met een extraordinaris Gedeputeerde uit de Pro-
vincie van Vriesland.

Van Palland tot Glinthuys, Sloet tot de Haer, Vestrick,
met een extraordinaris Gedeputeerde uit de Provincie van
Overyssel.

Alstorpius.

Ontfangen een Missive van den Raad van Staate, ge-
schreeven alhier in den Hage den 3 deeser loopende maand,
houdende, in gevolge en tot voldoeninge van haar Hoog Mog.
Resolutie van den 17 Juny des voorleeden jaars, der selver
advis op de Requeste van Pieter Koolboenders, Jan vander
Heyden en Jacobus de Backer, Inwoonderen te Steensel, Quar-
tiere van Kempeland, Meyerye van 's Hertogenbosch; versoe-
kende, dat het haar Hoog Mogende behaagen moge aan haar te
permitteren om een Gilde in haare Plaats te mogen oprig-
ten, en het selve voorsien van Vendel, Trom en het geen
verder daar toe behoort, op den voet gelyk sulks alom in de
Meyerye gebruikelijk is.

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en ver-
staan, mits deesen te consenteeren in het versoek, gedaan
by de Requeste in de voorsz Missive gemeld, en dat dien-
volgende aan de Supplianten sal worden gepermitteert, om

De volgende Rosdoek verschijnt in september 1980.

Copy wordt ingewacht tot uiterlijk 15 augustus 1980
bij één der redactieleden.

een Schutterye of Gilde binnen hunne Plaats, volgens het Reglement aan het einde deeses geinfereert, te mogen oprigten, en het selve van een Vendel, Trommel en het geen verder daar toe behoort, te mogen voorsien; mits dat in het voorsz Vaandel geene Spaansche of Oostenryksche Waapenschilden, Staalyzers, of andere teekenen van het Gulden Vlies, of dergelyke merken der geweesen Regeeringe hier te Lande, daar in sullen mogen gestelt worden.

En dat wyders het Gilde sal worden geauthoriseert, soo als het selve geauthoriseert word mits deesen, om ten haaren kosten een Schutsboom hier of daar op de Gemeente, daar sulks het minste incommodeeren of beschadigen kan, te mogen maaken en onderhouden.

Project-Reglement tot het erigeeren van een Gilde of Schutterye binnen het Dorp van Steensel, Quartiere van Kempeland, Meyerye van 's Hertogenbosch.

Art. 1

De Regeering der Gilde of Schutterye sal uit een Hoofdman, Koning, Vaandrager en twee Deekenen bestaan; deese sullen met advis der Gildebroeders gekoosen worden. De Gildebroederen sullen tot nakooming van de volgende Articulen gehouden zyn, en belooven moeten den Hoofdman, Koning, Vaandrager en Deekenen in alle saaken het Gilde concernerende gehoorsaam te sullen weesen, en ook laudeeren en approbeeren het geen door hun in hunne qualiteit sal verrigt worden.

Art. 2

By de opregting van het voorsz Gilde sullen twee Deekenen worden aangesteld, waar van 'er jaarlyks een sal afgaan. Deese sal aan den aanblyvende en aan te koomen Deeken gehouden zyn te doen behoorlyke reekening, bewys en reliqua van syne administratie, en sulks in presentie van den Hoofdman, Koning en Vaandrager.

Art. 3

Om dit Gilde op te rigten sullen de Supplianten

neevens de twee Regenten van Steensel geauthoriseert worden om eenige Gildebroeders aan te neemen, welke Gildebroeders, na dat sy alvorens de belofte hier na Articul vyf gemeld gepresteert sullen hebben, alsdan den Hoofdman, Koning, Vaandrager en Deekenen kiezen sullen, dan welke verkiesing van Hoofdman en Koning maar alleen geschieden om het Gild in train te brengen, en derhalven sullen deese by het eerste schieten van den Vogel verwisselt worden.

Art. 4

In geval by vervolg van tyd iemand geneegen was in het selve Gild ontfangen te worden, sal hy dit aan den Hoofdman, Koning, Vaandrager en Deekenen moeten versoeken, om hem voor hunnen Meede-Broeder aan te neemen, welken den selven alsdan sullen ontfangen of wel refuseeren, indien sig tot het laatste pregnante reedenen opdedden, sonder dat gehouden sullen zyn die reedenen aan den Versoeker te openbaaren.

Art. 5

Die, welke tot Meede-Broeders ontfangen worden, sullen moeten belooven de Heeren Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden, hunne Hooge Overigheid gehou en getrouw te zyn, en alle der selver beveelen te sullen nakoomen, en dat sy den Officier en Regenten van hunne Plaats in alle deelen sullen respecteeren en behulpsaam zyn, mitsgaders dit Reglement in alle zyne poincten te sullen voldoen en nakoomen. Ten welken einde het selve Reglement in een Boek sal worden geregistreert, waar onder ieder aankoomende Gildebroeder syn naam sal moeten teekenen, het welk tot een bewys sal strekken dat hy gesind is dit Reglement punctueelyk te agtervolgen.

Art. 6

In geval iemand der Gildebroeders niet geneegen waaren langer in het Gild te blyven, maar liever het selve verlaaten wilde, sal sulks hen vrystaan, dan sal deese gehouden zyn by syn vertrek aan den administreerende Deeken van het Gild te voldoen de somme van eene gulde en tien stuivers, om ten behoeven van het gemeene Gilde bekeert te worden.

Art. 7

Of het gebeurde dat 'er iemand in dit Gilde gekoomen was, welke een oneerlyk leeven leyde, of wel twist of krakeel maakte, sal soodanigen door den Knecht van het Gilde op ordre van den Hoofdman, Koning, Vaandraager en Deekenen een duyts worden overgegeeven, het welk een teeken sal weesen dat die Gildebroeder sal zyn gecasseert, wanneer ook desselfs naam op het Boek geroeyert sal worden.

Art. 8

Tot aanqueeking van onderlinge vriendschap sal het Gild jaarlyks, namenlyk op den 13 December by een koomen, ten waare die dag op een Sondag viel, wanneer daags daar na de byeenkomst gehouden sal worden, een Maaltyd in soodanig Huis of Herberg als de Hoofdman, Koning, Vaandraager en Deekenen daar toe bestellen sullen, om saamen aldaar eenig Bier te drinken.

Art. 9

In gevalle eenig Gildebroeder sig alsdan absenteerde sal hy voor yeder reise vyf en een halve stuiver verbeuren, behalven wanneer de absentie door siekte of merkelyk belet wierde veroorzaakt; het welk sal staan aan de decisie van den Hoofdman, Koning, Vaandraager en Deekenen.

Art. 10

Om de twee of drie jaaren, na dat sulks ten beste geoordeeld word, dog voor de eerste reise in het jaar 1772, sal het Gilde of de Schuttery na den Vogel mogen schieten, egter soo, dat daar toe altoorens de permissie van den Officier gevraagt en ook geobtaineert sal moeten weesen.

Art. 11

Tyde van het schieten van den Vogel, sal niemand mogen schieten voor dat den Officier of sijn Gemeentemitterde in naam van hun Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden, als Hertog van Braband, met een of meerdere scheuten

den Boom of Vogel gevryd heeft; na dat sulks verrigt is sal eerst den Hoofdman of afgegaane Koning na den Vogel mogen schieten, op poene niet alleen, dat de scheut van die welke voor den selven schiet, schoon de Vogel daar door afgeschooten wierd, niet gerekent sal worden, maar ook dat die Schieter ten behoeven van het gesaamentlyke Gilde een halve Tonne Biers sal verbeuren.

Art. 12

In geval iemand den Vogel schiet, sal hy den silveren Vogel met de Schilden ontfangen, dog teffens verpligt zyn ten genoegen van het Gilde daar voor de noodige Borg te stellen, ten einde hy het silvere Werk op sijnen tyd behoorlyk overleeveren; en sal ieder Koning gehouden zyn om ten sijnen kosten een silver Schild te laten maaken, om dit aan den silveren Vogel te hangen, waar op hy het jaar en tyd wanneer hy Koning geworden is sal moeten laten graveeren, blyvende de grootte, swaarte en fatsoen aan de keuse van ieder Koning.

Art. 13

Wanneer een der Gildebroeders komt te overlyden, sullen alle de overige te Lyk gebeden worden, om agter de Vrienden en Bloedverwanten van den Aflyvigen te gaan, die van de Gildebroeders welke alsdan niet by het Lyk verschynen, sullen vier stuivers ten behoeven van het Gilde verbeuren; de Erfgenaamen van den Overleedenen Gildebroeder sullen tyde der begravenis gehouden zyn ten behoeve van het Gilde een vierde van een Tonne Biers te geeven, dog die welke soo onvermoogende mogten zyn dat sy uit de publike arme Kas gealimenteert worden, sullen hier van geëxcuseert zyn.

Art. 14

In geval het gebeurde dat 'er tusschen eenige Gildebroeders eenig krakeel voorviel, of dat sy elkander quaamen te schelden of te injurieeren met woorden of daaden, sullen de Hoofdman, Koning, Vaandraager en Deekenen na verhoor dit geschil beslis-

sen, en die welke ongelyk heeft in een vierde van een Tonne Biers condemneeren, behoudens egter in deese den Heere en een ieder sijn regt.

-o-o-o-o-o-
-o-o-o-
-o-

Limerick :

Ben d'al of nie in de Kempen geboren
Mar toch freet mee 'n Kempische toren
Leef dan mee, mee Bergeyk
Da's ginne toren meer rijk
Ze zijn daar de toren, verloren.

Ingezonden door M.J. Coppenol uit Eersel
voor een wedstrijd tijdens het door onze
kring georganiseerde werkkamp.

DE MARKT VAN EERSEL

Met verwijzing naar het artikel omtrent de heropening van het Eersels marktplein in De Kempnaer van 17 april 1980, nr. 74, publiceren wij hieronder een drietal artikelen die uitvoeriger ingaan op enkele aspecten in dat artikel genoemd.

De redactie

1. REGLEMENT OP DE BOTERMARKT VAN 1861

De raad der gemeente Eersel, Gelet op art 135 en 161 der gemeentewet, besluit vast te stellen de volgende verordening op het houden eener wekelijksche botermarkt.

Art.1. De botermarkt zal worden gehouden op woensdag van elke week, op plaats en uur door Burgemeester en Wethouders naar gelang van omstandigheden te bepalen, van elke verandering te dezen opzigten zal openbare kennisgeving worden gedaan. Er zullen geene plaats of staangelden worden geheven.

Art.2. De boter die op de markt zal aangevoerd worden, zal op de wijze hierna omschreven verkocht worden.

Art.3. De verkoop zal geschieden per half Ned. pond bij afslag en mijnen. Den inzet te beginnen op 10 Cents boven den hoogsten marktprijs der vorige week of op zoodanige som als door Burgemeester en Wethouders zal worden goedgevonden met een halve cent telkens afdalende. Bij geschil in het afmijnen of vergissing van den afhanger zal het deze vrijstaan dezelve opnieuw te veilen.

Art.4. Naar volgorde der wijken en nummering der huizen zal de aangevoerde boter worden afgeslagen in dier voege dat op den tijd ingevolge art.1. te bepalen op den eersten markdag de boter van de ingezetenen der wijken Hees en Schadewijk zijnde van N. 1 tot en met 42 het eerst zal worden geveild, op den volgenden markdag zullen deze wijken de laatste plaats aannemen en de

eerste plaats bezet worden de wijken Stokkelen en Boxheide zijnde van N. 43 tot en met nummer 88 en zoo voorts met de wijk Dijk zijnde van N. 89 tot en met N. 130 en der wijk Kom zijnde van 131 tot en met No. 203.

Art. 5. De verkoopers van Boter uit andere gemeenten zullen zich op de volgende wijze moeten plaatsen als : die van Duizel, Steensel en Knegsel achter de eerst genoemde wijken; die van Hoogeloon, Hapert Casteren en Vessem achter de 2e gemelde wijken, die van Bergeijk achter de 3e genoemde wijken en die van Riethoven, en die van allen niet opgenoemde gemeenten achter die der laatste genoemde (vierde) wijken.

De plaatsen zullen worden ingenomen voor zoo verre de ingezetenen der gemeente betreft naar volgorde van de nummering der huizen terwijl in iedere wijk beurtelings in voege voormeld de eerste en volgende plaatsen moeten worden bezet.

Art.6. Ieder koper en verkooper zal zich aan dit reglement en bij verschil aan de beslissing van Burgemeester en Wethouders moeten onderwerpen.

Art.7. Elke overtreding dezer verordening zal worden bestraft met twee gulden geldboete.

Aldus gedaan in de openbare vergadering van den raad der gemeente Eersel op heden den 10 September 1861.

De raad voornoemd.

-o-o-o-o-o-

2. ALLERLEI OVER MARKTDAGEN TE EERSEL
IN DE 16e EN 17e EEUW

In Eersel hebben reeds vroeg in haar historie marktdagen plaatsgevonden. Of dit reeds het geval was vanaf 1325, toen Hertog Jan III het tot vrijheid verhief, is niet bekend.

In 1544 werd door Keizer Karel V Eersel verlof gegeven om een wekelijkse markt en een jaarmarkt te houden. Dit recht werd in 1613 door Aartshertog Albert van Oostenrijk en Aartshertogin Isabelle vernieuwd. Uit gegevens uit het

archieff van de abdij van Tongerlo, lopende van de jaren 1554-1563, blijkt dat er toen een weekmarkt en 6 jaarmarkten plaatsvonden. Dit laatste vinden we ook terug in een brief van het gemeentebestuur van Eersel aan de inwoners van "De Heuvel" te Tilburg. Hierin staat verder o.m. het volgende : Luijcas Wijnants als sijnde een out Regent van omtrent tachtig jaeren ende woonende alhier binnen onse vrijheijt noijt anders ende heeft gehoort van sijn voorouders ofte oock noyt anders heeft gesien als hier voorens heeft verclaert alsdat de weeckermerckt ende jaermerckt worden gehouden op een ende selve plaetse.

Dit schrijven betrof een verzoek om inlichtingen van de Tilburgenaren omtrent de wijze van plaatsing van kramen en vee op het marktplein, en of de markt steeds op dezelfde plaats werd gehouden. De Eerselse schepenen vermeldden in dit verband onder meer ook dat vee en kramen door elkaar op het marktveld verspreid stonden en dat de markten steeds op dezelfde plaats werden gehouden, behoudens enige tijd toen er in Eersel de pest heerste. Dat de markt druk bezocht werd moge blijken uit de aanwezigheid van de hoogschout en de drossaard van Brabant op de jaarmarkten. Deze kwamen om een oogje in het zeil te houden en somtijds klaarblijkelijk ook om hun eigen beurs te spekken. In ieder geval is het gebeurd dat door hun optreden de kooplieden vroegtijdig hun koopwaar inpakten en de kopers huiswaarts keerden.

In 1640 maakte het gemeentebestuur een reglement voor neringdoenden en marktkooplieden. Dit begint als volgt : Alsoo men dagelijcx siet gebeuren binnen onser Vrijheijt Eerssel die groote abusen ende misbruijcken soo inde maten gewicht mitsgaders oock diegeene die broot te coop backen hen vervorderen de bloeme daeruyt te siften vercoopen also de arme menschen de semelen ende van voors. bloeme sy kermick backen ende die besonder vercoopen waer over dat grootelijcx wort geclaeght.

Verder staat o.m. : Item niemant en sal mogen uyt ofte inne meten dan met gerechter maten nat off droge mitsgaders oock met gerechter ellen op peene als voor. Item niemant en sal mogen tappen tsij wijn off bier dan met gerechte gepegelde potten op gelijcke peenen ten waere

dat de selve gecocht waeren binnen sjaers nae den eijk. Item alle de weversgasten ende garen coopers sullen gehouden wesen op henne behoorlijcke limites te staen volgens de cruysen ende teeckenen geslagen ofte slaen naer ouder gewoonten op peene als voor.

Dit reglement werd diverse malen opnieuw bekrachtigd, het laatst in 1727.

H. Huijbers

-o-o-o-o-o-o-

3.

AANSTELLING VAN DE WAAGMEESTER

DOOR HET ST. JORISGILDE TE EERSEL

Alhoewel door gebrek aan feitenmateriaal niet duidelijk is hoe groot de rol was die de gilden in onze streek in het openbare leven speelden, komen we toch regelmatig zaken tegen die aantonen dat zij "een vinger in de pap hadden". In 1774 lezen we in het gemeentearchief met betrekking tot het verdwenen St. Jorisgilde het volgende : Compareerende voor Schepenen van Eersel onderget. Jan van den Boer als Hoofdman, Gerrit Feyth, Jan van Breugel en Godefridus Rombouts als deekenen van St. Jorisgilde te Eersel als representerende derzelve Gilde en haar des noods voor de verdere Gildebroeders fort en sterk maakende, dewelke verklaarde in die qualiteyt als gerechtigd en geoctroyeert zijnde tot het heffen van het recht der waage te stellen gelijk wij aanstellen bij deesen en sulox voor den tijd en termijn van twee jaeren in te gaan met 13e mey 1774 en eindigende met 12 mey 1776 Christiaan Schellens als waagmeester, sal eerst bij gestaafden Eede aan handen van den Heere Officier of zijnen gecommitteerden ten overstaan van twee Schepenen moeten beloven het Reglement en lijste op het recht van de waag, geemaneert bij Haar Ed. Mo. Resolutie van dato

∟ aen

15 juny 1761 in alle deelen exactelijk te zullen observeeren en nakomen op poene van te verbeuren eene boete van sestig stuyvers voor iedere contraventie.

De laatste keer dat we bij onze naspeuringen tegenkomen dat zij de waagmeester aanstellen was in 1808. Wanneer het St. Jorisgilde is opgeheven hebben we ook nog niet kunnen achterhalen.

H. Huijbers

Olielampke

't Is goed om simpel lijk de schijn
van een olielampke te zijn
en van zijn licht
'ne glans te vangen in 't gemoed
zowel in veur- als tegenspoed.

Och, was ik in Gods eigen hand
een olielampke klaor van brand,
een dat gestaag
in alle oog en hart sebiet
een gensterke van blijheid schiet.

Uit : gepalmdde rog

van Willem van 't Hof

EEN STUK WESTERHOVENSE ONDERWIJSGESCHIEDENIS (vervolg)

We hebben gezien hoe H.L. Festen met ingang van 1 mei 1863 is benoemd tot hoofdonderwijzer in de openbare school te Westerhoven als opvolger van P.N. Panken. Deze laatste was 31 december 1862 met vervroegd pensioen gegaan en in de tussenliggende periode had J.A. Olt als tijdelijk onderwijzer de school waargenomen. P.N. Panken heeft toen waarschijnlijk ook direct de onderwijzerswoning verlaten, want deze is toen door de gemeente gewit. In 1865 is er nog al wat aan het huis opgeknapt en op 14 mei 1866 is de hoofdonderwijzer H.L. Festen gehuwd met Maria Poulina Aarts, een Westerhovens meisje geboren op 29 april 1841, en heeft het schoolhuis betrokken. Uit dat huwelijk zijn te Westerhoven twee kinderen geboren t.w. Hendrik Leonard Theodoor op 16 februari 1867 en Maria Poulina Hendrika op 1 mei 1868.

H.L. Festen, zelf zoon van een onderwijzer, was kennelijk een goede keuze geweest want, al zal dat misschien niet de enige reden zijn geweest, het aantal leerlingen dat de school bezocht nam snel toe. In januari 1865 bezochten 103 leerlingen de dagschool en in juli nog 78 leerlingen en in de toch voor het schoolbezoek altijd zeer slechte maand september nog 60 leerlingen. Het gevolg was dan ook dat Festen zich mocht laten bijstaan door een kwekeling, J. Feijen genaamd, waarvoor hij een toelage kreeg van f. 10.— per jaar. In het voorjaar van 1866 heeft in Westerhoven kennelijk een keelziekte geheerst welke nog al flinke maatregelen van de zijde van de plaatselijke schoolcommissie tot gevolg heeft gehad. De schoolopziener Smits was het hiermede niet eens en schreef daarom aan de schoolcommissie de volgende brief :

" Eindhoven, 17 april 1866
 " Zoo even ontvang ik een berigt van den hoofdonderwijzer uwer openbare school, dat ten gevolge van eene te Westerhoven heerschende keelziekte de school voor onbepaalden tijd is gesloten. Alhoewel ik ten hoogste goedkeur de noodzakelijke maatregelen, die genomen worden tot het voorkomen van verspreiding eener besmettelijke ziekte, moet ik toch zeggen dat ik de

" maatregel wat kras vind, vooral met het oog op den achteruitgang van het onderwijs, die daarvan noodwendig het gevolg moet zijn. Dat men de school ontzegt aan kinderen uit huisgezinnen, waar de ziekte is, dit komt mij voldoende en tevens noodzakelijk voor. Overtuigd van Uwe belangstelling in het onderwijs, mag ik vertrouwen dat de genomen maatregel in voorschreven zin worde gewijzigd.

" De schoolopziener in het 8e district
 " v. Noordbrabant

Hoofdonderwijzer Festen was geen gemakkelijk man, hetgeen moge blijken uit zijn reactie op een besluit van de Raad van 28 maart 1867 om voor de kwekeling Feijen een toelage van f. 25.— toe te kennen ingaande 1 april 1867. Hij reageert hierop als volgt :

" Aan den Gemeenteraad van Westerhoven

" Mijne Heeren !

" De ondergeteekende heeft zijdelings vernomen, dat hem in de vergadering van den gemeenteraad van den 28' maart l.l. eene toelage is toegekend ad f. 25,— voor het houden van een kwekeling, ingaande 1 april 1867.

" Hiertegen is geen bezwaar.

" Doch, het zal U bekend zijn, in het voorjaar van 1866 is op mijn verzoek, bepaaldelijk gericht tot den Heer Burgemeester, aan J. Feijen eene gratificatie toegekend ad f. 10.— voor de diensten mij, en mijne school, en daar door de gemeente, in het verledene, bewezen. Ik zeg in het verledene; immers, ik geloof niet in der tijd de dwaasheid begaan te hebben, den gemeenteraad te verzoeken, belooningen te doen voor diensten in het toekomstige, waarvan men zich in het geheel niet kan verzekeren. Neen, de hoofdonderwijzer had den Burgemeester verzocht J. Feijen, voor zijne trouwe hulp in de school betoond, eene belooning te geven.

" Van de toekomst kon geen sprake zijn. Zal iemand Uwer zijne dienstboden buitengewoon beloonen op den dag dat ze in Uwe dienst treden? Zijt gij verzekerd, dat zij morgen of overmorgen U hunne dienst niet zullen weigeren? Had J. Feijen, daags na het ontvangen zijner gratificatie mij zijne hulp niet kunnen weigeren?
 " Mij dunkt ja; en daarom zou het onvoorzigtig zijn uitgaven te doen, waarvoor men niets zou inoogsten. Van

" Doch genoeg. Meerdere voordeelen zou ik kunnen aan-
 " halen om te bewijzen dat het wenschelijk, ja nood-
 " zakelijk ware dat school en woonhuis bij of aan el-
 " kaar stonden, en ik ken niet één nadeel. Ziedaar de
 " reden waarom ik het waag, U, mijne heeren, ernstig
 " doch met de meeste bescheidenheid, en in het alge-
 " meen en waarachtig belang te verzoeken, maatregelen
 " te nemen opdat de school met de woning vereenigd
 " worde.

" Het zou te vrij en aanmatigend van mij zijn U de mid-
 " delen aan te wijzen langs welke aan mijn verzoek zou
 " kunnen worden voldaan, ik laat dit gaarne aan de
 " heeren over, doch dit zij ten overvloede gezegd;
 " gaarne zou ik een gedeelte van mijn tuin voor het
 " bouwen eener nieuwe school afstaan. Men mag immers
 " de kleine nadeelen, als het eene verbetering geldt,
 " niet altijd in berekening brengen?

" Westerhoven, 11 Augustus 1868
 " De openbare onderwijzer
 " H.L. Festen

Naar aanleiding van dit verzoekschrift wordt reeds de
 volgende dag, 12 augustus, een raadsvergadering gehouden
 en men besluit :

" Daar de tegenwoordige school in het midden der ge-
 " meente is gelegen op de gezonste terein, en alwaar
 " de kinderen buiten gevaar van water en anderzins,
 " naar inzien geene betere plaats kan gevonden worden,
 " wordt met algemeene stemmen aangenomen de school
 " volgens vorig besluit op de oude plaats te bouwen.

Op 21 augustus 1868 besluiten Burgemeester en Wethouders
 de school publiek te besteden en Theodorus Klessens, die
 ook de tekening gemaakt had, hiervoor ook een bestek en
 daarvan een begroting te maken.

Op 24 augustus 1868 wijzen Burgemeester en Wethouders
 de juiste plaats van de schooluitbreiding aan en be-
 sluiten "De Westgevel en zijmuren af te breken tot dat
 ze geschikt zijn om op te metsen".

Op 2 september 1868 heeft dan de besteding plaats een
 en ander volgens tekening en bestek en de conditie dat
 ze 10 oktober d.a.v. in gebruik zal kunnen worden geno-
 men.

Inschrijvers waren :

1. J. Schampers te Tongerle	voor f 1690,-
2. Bartel Kennis te Westerhoven	voor f 1600,-
3. Joseph Adams idem	voor f 1497,-
4. Th. Kuijpers idem	voor f 1504,-
5. Th. Klessens te Eersel	voor f 1654,-
6. Arn. Houtappels te Westerhoven	voor f 1630,-

De begroting van Th. Klessens uit Eersel, tevens ma-
 ker van tekening en bestek, was f 1614,30. De raad be-
 sloot als volgt :

" Door gedane deliberatien, heeft men gedacht e.a.
 " voordeelijker daar te stellen wordt besloten dat de
 " aanneming niet zal gegund worden en de school te
 " bouwen in daggelden. Om zoo spoedig mogelijk te be-
 " ginnen als opzigter dier werkzaamheden worden A. Ver-
 " hagen en voor de aankoop van pannen en kalk J. Evers
 " en A. Kuijlaars gekozen".

Tevens wordt besloten om bij G. van Haaren te Veghel
 te bestellen 2 ijzeren tuimelende ramen ad f 19,- en
 3 zonder ad f 14,- en een pomp No 28 ad f 30,-.

Hiervoor was door H.L. Festen, die kennelijk met de
 van Haaren's bevriend was, alreeds prijs opgevraagd.
 Deze ramen moesten echter nog gegoten worden en wer-
 den pas op 12 oktober per stoomboot vanuit Veghel naar
 Eindhoven verzonden.

Op 17 september 1868 wordt aan de heer P.J.A. Smits,
 schoolopziener te Eindhoven, bericht dat men met de
 bouw bezig is, geen vervangende lokalen kan krijgen
 en de onderwijzer genoodzaakt is de vacantie te ver-
 lengen.

Op 15 november 1868 wordt de school dan in gebruik ge-
 nomen.

Inmiddels had men het houten portaal bij de ingang in
 de school laten vervallen en voor de voordeur buiten
 een portaal van steen gemetseld met een kap met zink
 gedekt.

Theodorus Hubertus Klessens Mr. Timmerman te Eersel
 ontvangt wegens opmaking van bestek, tekening en be-
 groting van het schoollokaal f 15,-.

Hiermede was echter pas de ruwbouw klaar.

Op 15 mei 1869 besluit de raad de afwerking aan te be-

steden daar de school nu droog genoeg is. Een en ander weer volgens een bestek van Th. Klessens. De gemeente levert daartoe "al het noodige uitgenomen zand".

Op 20 mei heeft de besteding plaats en wordt gegund aan Arnoldus Houtappels uit Westerhoven voor f 46,50. Op 26 juni 1869 keurt de raad de afwerking goed en is de school dus geheel klaar.

Maar ook op 26 juni 1869 behandelt de raad het verzoek d.d. 21 juni 1869 van de hoofdonderwijzer H.L. Festen om eervol ontslag per 26 juni 1869 wegens aanvaarding van een betrekking in Heeswijk.

Kennelijk was Festen daar al enige tijd op voorbereid, want hij had zijn tuin in het geheel niet bewerkt, vandaar dat de raad ook op 26 juni 1869 besloot om die tuin "behoorlijk te laten omspade en daarop 60 ½ kilo guano met 1 lieter zomerkoolzaad te zaaijen". Tevens voor "de twee geplante fruitboomen van den onderwijzer daarvoor f 2,- te geeven, en blijven voortaan in eigendom der gemeente".

Maar wederom zat de gemeente Westerhoven zonder hoofdonderwijzer.

W.C.M. van Nuenen.

Knip-eugske

'n Goeig pestörke in Millis
Vijnt, dè't òn z'n doopvont wè stil is,
Dor wordt rond den torre
Te wènnig geborre,
Sijns dètter in Millis de pil is

Uit : achterum binne
van Thieu Sijbers

Millis = Milheeze

VAN DE BOEKENPLANK

Hierbij vestigen wij Uw aandacht op de volgende publicaties.

Van vlechtwerk tot baksteen : geschiedenis van de wanden van het boerenhuis in Nederland / door J.J. Voskuil. Publicatie van de Stichting Historisch Boerderij-onderzoek.

Zutphen : Terra, 1979. 160 blz. ISBN 90-6255-035-5

Beschrijvinghe van alle de Nederlanden : anderszins gheenoemt Neder-Duytslandt / door M. Lowijs Guicciardijn.

Facs. herdruk van uitgave van 1612.

Fibula-Van Dishoeck, 1980. 785 blz. ISBN 90-228-3423-9.

Prijs ± f 175,-.

Landelijke architectuur / door Clemens V. Trefois.

Compleet 4 delen.

Deel 1 : Ontwikkelingsgeschiedenis in onze landelijke architectuur.

Deel 2 : Van Vakwerk tot baksteenbouw.

Uitgave : Danthe te Sint Niklaas en Richt te Hoeven.

Prijs f 145,- per deel.

Kaleidoscoop der Nederlandse landschappen : regionale verscheidenheid van Nederland in historisch-geografisch perspectief / door H.J. Keuning.

Uitgave : Nijhoff, 1979. 290 blz. ISBN 90-247-2244-6.

Prijs ± f 39,50.

Achterum binne / door Thieu Sijbers.

Een bundel gedichten, liedjes en verzen in het eigen dialect.

Uitgave : "NoI van Roessel" Helmond, 1980. 80 blz.

Bij ons redactielid H. Huijbers zijn de navolgende periodieken ter inzage :

Heemschild : uitgave van de kring "De Oude Vrijheid", Son en Breugel en Stichting Kèk Liemt.

Actum Tilliburgis : uitgave van de kring "Tilborch".

- 't Gruun Buukske : uitgave van de kring Kempenland.
- Gemerts Heem : uitgave van de kring "De Kommanderij Gemert".
- Heemkronijk : uitgave van de kring "De Heerlijkheid Heeze-Leende-Zesgehuchten".
- Brieven van Paulus : uitgave van de kring "Paulus van Daesdonck" te Ulvenhout.
- Met Gansen Trou : uitgave van de kring Onsenoort.
- Runstoof : uitgave van de heemkundige vereniging "Carel de Roy" te Alphen.
- De Waterschans : uitgave van de kring Stad en Land van Bergen op Zoom.
- Het Brabants Kasteel : uitgave van de vereniging "Vrienden van Brabantse Kastelen"; redactie Sibeliusstraat 248, 5011 JV Tilburg.
- Monumenten : uitgave van de Stichting Monumenten; in samenwerking met de Monumentenwacht; redactie Postbus 50, 5076 ZG Haaren.

H. Huijbers

NE'T KEMENIEFIST GEWEEST

De jongste van ons Bèt hi mi himmelvort z'n urste kemienie gedon. Ons Bèt z'ne mens wos ons smërreges al vruug mee den auto kommen haole want um hallef nege mozew al in de kerrek zèn. Ons Triejn hoj 'n noew kleed gekocht en noew pèrmenènt in z'n haor laoten doewn. Ons Bèt ok, die hoj ok e sko kleed gekocht en noew skoewn en ene noewen hoewd. Sjèfke die z'n kemienie dee hoj ok e noew pak on, 'n donkerblow. Ons Triejn zaog nog krèk vur de mis dètter't prijskortje nog on honk en dètter z'n onderbroek 'n bitje onder öt kwomp anders hoj't jonk vur skand geloape. Wèllie mi dehil staaw tevoewt ne de kerrek. 't Wos 'n zingende mis en de keinder hon skon gezonge. 'r Wozze nievel brödjes be, want de mèskes hon host ommel e gewoan kleejken on. Dan wost vruger toch hil wa skonder, toen wozzen't ollemol brödjes. Mèr tegeworreg moetet ommel iejt anders zèn, mane ze.

De pestoor hoj skon geprikt mèr van z'ne preek he'k nie veul onthaawe. Ze gongen ommel in 'n rèej te kemienie en Sjèfke keek toch zó freet, dà kande wel denke. Toen de kerrek öt wos gongew ne de koffie. Ze hon van alles gezörregd en d'r wos van alles dinks genog. Sjèfke mog on de toffel tegenover mè en ons Triejn zitte en ze wozzen ommel somme wel mee dèrteg man. Sjèfke zee dèsse de vleeje wèek in de kerrek al ne keer alles hon maggen oefene en dèsse toen ok al 'n kemienie gekregen hon van de kabbelaon. Ik zee, en oew smokten 't, tege Sjèfkes? Ne kerton, zeej, mèr diej wos nog nie geweeje. Ik zee, mèr dan zal diej van vendaog toch wel lèkkerder geweest zèn, mèr terwèle begos ons Triejn e pepier öt te pakke, want ze hoj nog wa vur 'm meegebracht, e skielderèejke um in z'n slopkommer te hange. En nou Opa, zee ons Triejn, vatte gè 'w beurs ok mèr is öt oewe zak, want ge zalt ok nog wel wa meegebracht hebbe, en toen gaof ok 'm ne riksdolder. Nondedju zee Sjèfke, kèk is vodder waj ik nou van opas gekregen heb, dèss ne groate cènt ! En toen kreeg ie van den enne dees en van den anderen dè. Den hillen dag kwomper vollek en ze hon ommel wa

vur 'm meegebracht.

De kabbelaon kwomp ok nog êfkes filesentére. Hij viejt 'n segaar mèr hij dronk niks want hij moes nog op meer plakke zèn.

Toen 'w on de middeg zaote zee Sjêfke, opa, ik heb'm nog, ik heb'm nog. Ik docht hij zal z'ne riksdolder bedoewle mèr toen holden ie me toch z'n kemienie ôt z'ne zak ! Ons Triejn zaog 't ok. Mèr Sjêfken toch zee ze, hedde ge oew kemienie in oewe zak gestoke, stèkt ze gaaw in oewe mond want ès dè de pestoor toch zaog, dan zoo't 'r wappere, stèk gaaw in oewe mond dan plèkt ze zéker nie in oewe zak van oew goei pak. Nies wist raad, mèr ons Triejn zee, ik zoo't mèrrege toch êfkes tegen de pestoor zegge, tegen ons Bèt. Mèr d'r worde nie lank mir over durgeprot want 'r honker enne mee z'ne muiw in d'appelmoes en zodoende worren z't nog allis ojt vergete.

Mèr saoves toen 'w ne haus gonge zin ze toch ommel dè't e sko fist geweest wos en ze moezen d'r ommel nog mee laage dè Sjêfke z'n kemienie zo lank bewaord hoj. Zo zèn keinder.

Ons Bèt woo ons nog 'n vlaoj mee ne haus gève van den overschot. Ons Triejn woo ze urst nie onvatte mèr ik zee, toew, méenemme. En zodoende zee ik bedankt vur de skaoj en vur de vlaoj en honnew sanderendaogs nog ne keer kemieniefist.

Joh. C. Biemans

DE BOLDERWAGEN VAN DE MULDER

Op zijn grote zware wagen
reed een mulder door de stad
over dikke ronde keien.
Wat geratel maakte dat.

Rechttop stond hij het paard te mennen.
"Kijk eens wat een domme man !
Waarom gaat hij toch niet zitten ?"
Dat zei wijze Henk ervan.

Bij een bakker hield hij even stil
en Hendrik naar hem toe.
"Man, ga zitten op uw wagen,
Anders word je veel te moe !"

Onze mulder lachte fijntjes
en hij zei : "wel jonge heer,
als je een eindje mee wilt rijden,
toe dan maar, voor deze keer".

"Maar je moet stil blijven zitten,
anders val je licht er af."
Henk klom lachend op de wagen;
daar ging het heen in volle draf.

O dat schokken van de wagen
op de stenen van de straat :
alles trilde, alles schudde
aan het lijf van onze maat.

Hij kon 't gauw niet meer verdragen;
't was of 't hoofd hem barsten zou.
"Mulder, mulder, beste mulder,
laat me eraf, toe gauw, toe gauw !"

"Halt dan, Bles"; daar stond de wagen
en de mulder zei tot Henk :
"Heb je nu geleerd, m'n jongen,
dat j'een kleine wijsneus bent."

Henk zei niets maar liet zich glijden
op de grond, en na die rit
denkt hij niet meer dat je prettig
op zo'n bolderwagen zit.

o-o-o-o-o-o-o-o-

VADERS BROEK

Als vaders broek versleten is,
dan krijgt ze mijn broer Jan;
En moeder maakt er naderhand
een broek voor Kobus van.

Als Kobus er weer uitgegroeid is
met zijn lange stekken,
moet Frans ze aan gaan trekken.

Dan wordt ze helemaal gekeerd,
voorzien van gesp en knopen.
Dan is ze weer als fonkelnieuw
en kan Piet er mee lopen.

Tot ze versleten is
van 't rafelen alle dagen.
Dan maakt van 't goed Moe nog een pet,
dat is weer zoveel voordeel.
En zo gaat Vaders broek maar voort
tot aan 't laatste oordeel.

Beide versjes werden opgezegd en neer-
geschreven uit de mond van de 80-jarige
Hanneke Kennis uit Vessem.
Ze werden ons verstrekt door de heemkun-
dige werkgroep Vessem-Wintelre-Knegsel.